

Prof. Dr. İlhan HELVACI

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Medenî Hukuk Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

HUKUKÎ MÜTALAALAR

Cilt: III

(2015 - 2020)

Borçlar Hukuku

(Özellikle Sözleşmesel Uyuşmazlıklar)

•

Miras Hukuku - Eşya Hukuku

onikilevha
İLLERİ İÇİŞLERİ BAKANLIĞI HUKUKİ MÜTALAALAR

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
KISALTMALAR.....	XV

I. BORÇLAR HUKUKUNA İLİŞKİN HUKUKİ MÜTALAALAR

1. BORÇLU TEMERRÜDÜ ve SÖZLEŞMEDEN DÖNME

Borcun Muaccel Olup Olmadığı - Borçlu Temerrüdü - Borçlu Temerrüdü İçin İhtar Şartı - Kanundan Doğan Vade - Alacaklının Sözleşmeden Dönmesi İçin Borçluya Uygun Mehil Tayini - Mehilin Uygun Olmamasının Sonuçları - Ödenen Bedelin Sözleşmeden Dönme Nedeniyle İadesi - İade Alacağına Faiz İşletilmesi - Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'a Göre Ön Ödemeli Konut Satışları - Satıcının Aldığı Bedeli Tüketiciciye İade Yükümlülüğü 3

2. YÜKLEMELİ BAĞIŞLAMA SÖZLEŞMESİ ve BAĞIŞLAMADAN RÜCU

Üst Hakkı - Bağışlama Sözleşmesi - Yüklemeli Bağışlama - Yüklemenin Haklı Sebep Yerine Getirilememesi - Kusursuz İfa İmkânsızlığı - Bağışlamadan Rücu Hâlinde Bağışlayanın İade Talebinin Nispi Nitelikte Olması - Bağışlamadan Rücuda Bağışlananın İstem Tarihindeki Zenginleşmesi Ölçüsünde Bağışlama Konusunu Geri Vermekle Yükümlü Olacağı (TBK m. 295) 17

3. PORTFÖY TAZMİNATI (DENKLEŞTİRME BEDELİ)

Borç İlişkisinin Nispiliği İlkesi - Üçüncü Kişi Aleyhine Sözleşme Yasağı - Tek Satıcılık Sözleşmesi - Distribütörlük Sözleşmesi - Portföy Tazminatı (Denkleştirme Bedeli)..... 49

4. GÜVEN SORUMLULUĞU ve TÜZEL KİŞİLİK PERDESİNİN KALDIRILMASI

Şirketler Topluluğu - Hâkim Şirket Sıfatı - Ticaret Sicili Yönetmeliği m. 105 / f. 1 Çerçevesinde Şirketler Topluluğu - Hâkim Teşebbüs - Hâkim Ortak - Şirketler Topluluğuna Güvenen Doğan Sorumluluk - Güven Sorumluluğu - Tüzel Kişilik Perdesinin Kaldırılması - Üçüncü Şahsın İfası (TBK m. 83) - Üçüncü Şahsın Fiilini Taahhüt..... 75

5. İNTERNET DOLANDIRICILIĞI ve BANKANIN HUKUKÎ SORUMLULUĞU

İnternet Dolandırıcılığı Nedeniyle Mevduattaki Paranın Gerçek Hak Sahibi Olmayan Kişilere Ödenmesi - Bu Yolla Ortaya Çıkan Zararın Kural Olarak Bankaya Ait Olduğu - Bankanın Bu Zararı Mevduat Müşterisine Yansıtıp Yansıtamayacağı Sorunu - Banka ile Mevduat Müşterisi Arasındaki Hukuki İlişki - Banka Müşterisinin Bankayı Koruma Yükümlülükleri..... 105

6. ÖN ÖDEMELİ KONUT SATIŞ SÖZLEŞMESİ ve SÖZLEŞMEDEN DÖNME

Tüketicinin Sözleşmeden Serbestçe Dönme Hakkı - Tamamlanmış Eser - Eserin Teslimi - Ayıplı Teslim - Hakkın Kötüye Kullanılması Yasağı (TMK m. 2) 131

7. MADEN RUHSATI ve DEVLET HAKKI

Maden Ruhsatının Haczi - Maden Ruhsatının Rehni - Devlet Hakkından Sorumluluk - Maden Faaliyetleri Uygulama Yönetmeliği - Vergi, Resim, Harç vb. Yükümlülüklerin Kanunla Konulabilmesi, Değiştirilebilmesi ve Kaldırılabilmesi (AY m. 73 / f. 3) 149

8. KOŞUL ve BORÇLU TEMERRÜDÜ NEDENİYLE SÖZLEŞMEDEN DÖNME

Koşul - Geciktirici Koşul - Bozucu Koşul - Koşulun Dürüstlük Kuralına Aykırı Bir Eylemle Gerçekleştirilmesi - Koşulun Gerçekleştirilmesinin Dürüstlük Kuralına Aykırı Bir Eylemle Engellenmesi - Sözleşme Görüşmelerinde Koruma Yükümlülüklerinin İhlali Hâlinde Aynen İfa Talebi - Koruma Yükümlülüklerinin İhlalinde Borçlu Temerrüdü Nedeniyle Sözleşmeden Dönme - Yan Edim Yükümlülüklerinin Yerine Getirilmemesi Hâlinde Borçlu Temerrüdü Hükümlerine Dayanarak Sözleşmeden Dönme - Sözleşmeden Dönmede Borçlunun Kusurunun Önemi - Dönmenin Sonuçları - İspat Külfeti..... 167

9. SİGORTACININ HALEFİYETİ ve ÜRETİCİNİN HUKUKÎ SORUMLULUĞU

Sigortacının Halefiyeti - Üreticinin Hukukî Sorumluluğu - Haksız Fiil Sorumluluğu - Salt Ekonomik Zarar - Borç İlişkisinin Nispiliği İlkesi - Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un Kapsamına Giren İşlemler - Ticari İş - Pasif Husumet Ehliyeti... 191

10. ANONİM ŞİRKET PAYININ DEVRİ

Anonim Şirkette Pay Sahipliği ve Payın Devri - Anonim Şirkette Pay Sahipliği Sıfatının Yitirilmesi - Dava Şartı - Taraf Sıfatı - Hukukî Yarar - İspat Yükü..... 215

11. FUTBOLCU TEMSİLCİLİĞİ - SİMSARLIK SÖZLEŞMESİ

Futbolcu Temsilciliği - Simsarlık Sözleşmesi - Simsarın Ücrete Hak Kazanması - Şarta Bağlı Borç - FIFA Oyuncular Statüsü Komitesinin Yargı Yetkisi - TFF Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun Yargı Yetkisi - Tahkim İtirazı - Adli Yargının Yargı Yetkisi - Görevli Mahkemenin Tespiti - Para Borçlarında Borçlu Temerrüdü - Temerrüt Faizi - Munzam Zarar 243

12. ESER SÖZLEŞMESİ ve ESERİN KABULÜ

Eser Sözleşmesi - Eserin Kabulü - Geçici Kabul - Kesin Kabul - Eserin Kabulünde İhtirazî Kayıt Konulmaması - Gizli Ayıp - Çelişkili Davranış Yasağı 277

13. KİRA SÖZLEŞMESİNİN OLAĞANÜSTÜ FESHİ

Kira Sözleşmesinin Olağanüstü Feshi - Olağanüstü Fesih Bildiriminin Parasal Sonuçları - 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun Tacirler Bakımından Uygulanması 8 Yıl Süreyle Ertelenen Hükümleri 303

14. AŞIRI İFA GÜÇLÜĞÜ ve OLUMLU UYARLAMA KAYDI (I)

Aşırı İfa Güçlüğü - Öngörülmezlik ve Önlenemezlik Kavramı - Sözleşmedeki Olumlu Uyarılama Kaydının Etkisi - Borçlunun Bildirim Yükümlülüğü - Müterafik Kusur - Hâkimin Sözleşmeye Müdahalesi..... 317

15. AŞIRI İFA GÜÇLÜĞÜ ve OLUMLU UYARLAMA KAYDI (II)

Aşırı İfa Güçlüğü - Sözleşmedeki Olumlu Uyarılama Kaydının Etkisi - Öngörülmezlik ve Önlenemezlik Kavramları - Hâkimin Sözleşmeye Müdahalesi - Külfet ve Yan Borç Kavramları - Borcun İhtirazî Kayıtlı İfası..... 341

16. ÜRÜN (HASILAT) KİRASI - OTEL KİRASI

Ürün (Hasılat) Kirası - Kiraya Veren ve Kiracının Yükümlülükleri - Kiracının Kiralananı Kullanma ve İşletme Borcu - Kiracının Bakım ve Onarım Borcu - Kiracının Kiralananda Yapabileceği Değişikliklerin Sınırı - Sözleşmenin Yorumu - Dürüstlük Kuralına Aykırı İddiaların Reddi..... 397

17. ÖZEL YOLDAN PARAYA ÇEVİRME ANLAŞMALARI ve LEX COMISSORIA YASAĞI

Kredinin Teminatı İçin Anonim Şirket Hisselerinin Bankaya Rehni - Rehinle Teminat Altına Alınan Alacağın Devri - Rehin Konusu Hisselerin Özel Yoldan Paraya Çevrilmesi - Borç Ödenmediğinde Rehinli Alacaklının Rehne Malik Olması (Lex Commissoria) Yasağı - Genel İşlem Şartları - Genel İşlem Şartlarına TMK m. 2'ye Aykırı Olarak Borçlu Aleyhine Konulan Kayıtlar - Şahısta Muvazaa - İnançlı Temlik -

Dolaylı Temsil..... 423

18. ÖLÜNCEYE KADAR BAKMA SÖZLEŞMESİ

Ölünceye Kadar Bakma Sözleşmesi - Sözleşmenin Muvazaalı Olması - Bakım Borcunun Bizzat Borçlu Tarafından İfasının Şart Olması - Derdestlik İddiası 455

19. NOTERİN HUKUKÎ SORUMLULUĞU

Haksız Fiil - Maddi Zararın Unsurları - Başkasının Arazisine İyiniyetle Yapılan Haksız İnşaat - Eksik Teselsül 491

20. AHLAKA AYKIRI FİİLLE KASTEN ZARAR VERİLMESİ (TBK m. 49 / f. 2)

Ahlaka Aykırı Fiille Kasten Zarar Verilmesi (TBK m. 49 / f. 2) - Doğrudan Kast ve Dolaylı Kast Ayırımı - TBK m. 49 / f. 2'nin Uygulama Alanı Bulabilmesi İçin Failin Dolaylı Kastının Yeterli Olması 519

21. KİRA BEDELİNİN UYARLANMASI

Kira Sözleşmesi - Aşırı İfa Güçlüğü - Olumsuz Uyarılama Kaydı - Haklı Sebep Fesih - Cezai Şart - Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin Düzenlemeler Çerçevesinde Dövizle Kiralama Yasağı ve İstisnası 537

22. AHLAKA AYKIRI FİİLLE KASTEN ZARAR VERİLMESİ (TBK m. 49 / f. 2)

Ahlaka Aykırı Fiille Kasten Zarar Verilmesi (TBK m. 49 / f. 2) - Anonim Şirket Hisyelerinin Devri - Devrin Şirkete Karşı Hüküm İfade Etmesi - Ortaklara Önalım Hakkı Tanındığı İddiası - Önalım Hakkının Kullanılmasının Engellenmesi Amacıyla Genel Kurulun Çağrısız Yapıldığı İddiası - Payımı Üçüncü Kişilere Devretmek İsteyen Şirket Ortağının Öncelikle Diğer Ortaklara Teklifte Bulunma Zorunluluğu 561

23. AŞIRI YARARLANMA (TBK m. 28)

Tam İki Tarafa Borç Yükleyen Akitlerde Aşırı Yararlanmanın Şartları - Davacının Müzayaka Hâlinde Olduğuna Dair İddiaları - Aşırı Yararlanmaya Dayalı Hakların Tabi Olduğu Hak Düşürücü Süre ve Bu Hakların Süresi İçinde Kullanılıp Kullanılmadığı - Yenilik Doğuran Hakların Kullanılmakla Sona Ermesi 593

II. MİRAS HUKUKUNA İLİŞKİN HUKUKÎ MÜTALAALAR

24. ATANMIŞ MİRASÇININ MURİSTEN ÖNCE VEFATI

Muristen Önce Vefat Eden Yasal Mirasçının Durumu - Vasiyet Alacaklısı - Atanmış Mirasçı - Eşin Mirasçılığı - Vasiyetnameyle Mirasçı Olarak Atanan Eşin Muristen Önce Vefat Etmesi - Muristen Önce Vefat Eden Eşin Altsoyununun Miras Hakkı -

Mirasçılık Sıfatına Mirasçılığın Mümkün Olmaması - Her Tabakada Halefiyet Kuralı - Zümre Mirasçılığı..... 639

25. MİRASIN ZİMNÎ KABULÜNÜN SAİKTE HATA NEDENİYLE İPTALİ

Saikte Hata - Mirasın Zımnî Kabulü - Mirasın Zımnî Kabulünün Saikte Hata Nedeniyle İptali Davası - Borçlar Kanunu'nun Hataya İlişkin Hükümlerinin Tek Taraflı Hukukî İşlemlere Kıyasen Uygulanması (TMK m. 5)..... 653

26. MİRASÇILIKTAN ÇIKARMA (TMK m. 510)

Mirasçılıktan Çıkarma (Cezaî Iskat) - Iskat Tasarrufunun İptali Davası - Tenkis Davası - Hak Düşürücü Süreler - Mirasçılıktan Çıkarmada Affın Etkisi..... 663

27. MURİS MUVAZAASI

Muvazaa - Muris Muvazaası - Tenkise Tabi Sağlararası Kazandırmalar - Tenkis Davası - Davalıların Muristen İktisap Ettiği Taşınmazlar - Davalıların Üçüncü Kişilerden Satın Aldığı Taşınmazlar..... 701

28. TEREKE YÖNETİMİNDEKİ ŞİRKETLERDEN BİRİNİN DİĞERİNE KEFİL OLMASI

Borç İlişkisinin Nispileği İlkesi - Tereke Yöneticilerinin Asli Görevi - Tereke Yöneticilerinin Hukukî Sorumluluğu - Tereke Yöneticilerinin Hukuka Aykırı Davranışlarından Devletin Hukukî Sorumluluğu - Devletin Sulh Hukuk Mahkemesi Hâkimine Rücu Etmesi - Grup Şirketleri - Hâkim Hissedar - Hâkim Teşebbüs - Şirketler Topluluğu - Anonim Şirketlerde Genel Kurul ile Yönetim Kurulu Arasında İşlevler Ayrılığı İlkesi..... 739

III. EŞYA HUKUKUNA İLİŞKİN HUKUKİ MÜTALAALAR

29. BAĞIMSIZ ve SÜREKLİ NİTELİKTE ÜST HAKKI

Bağımsız ve Sürekli Nitelikte Üst Hakları - Bu Nitelikteki Üst Hakları Üzerinde Kat İrtifakı veya Kat Mülkiyeti Tesis Edilmesi - Devlet Ormanları Üzerinde Bağımsız ve Sürekli Nitelikte Bir Üst Hakkı Kurulması - Üst Hakkı Üzerinde İntifa Hakkı Tesisi - Birden Çok Davalıdan Birisinin Davayı Kabul Etmesi..... 773

30. İPOTEĞİN KAPSAMI

İpoteğin Kapsamı - Üst Hakkı Bedellerinin İpoteğin Kapsamına Girip Girmeyeceği - TMK m. 863'ün Kıyasen Uygulanması - Rehinli Taşınmaz Malikinin Henüz Muaccel Olmamış Üst Hakkı Bedelleri Üzerinde Yaptığı Hukukî İşlemlerin TMK m. 863 / f. 3 Kapsamına Girip Girmeyeceği..... 791

İçindekiler

MADDE DİZİNİ	801
KAVRAM DİZİNİ	807
YARARLANILAN KAYNAKLAR	813